

ВИДИ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Сучасні умови ведення бізнесу повсякчас вимагають від менеджменту установи постійної розробки та подальшого ефективного застосування апробованих підходів до управління ліквідністю з формуванням постійного механізму уникнення та (або) мінімізації дії негативних факторів в умовах змінності та нестабільності економічних процесів при підтримці належного рівня фінансової стійкості банку [1, с. 78].

Незважаючи на це, банки недостатньо уваги приділяють системному аналізу, діагностиці та майбутньому прогнозуванню діяльності, а, отже, і розробці ефективних і дієвих стратегій подальшого розвитку на певному ринку, включно зі стратегією управління ліквідністю [2, с. 8]. При цьому постає необхідність у формуванні стратегії управління ліквідності банку з визначенням базових методів оцінки та аналізу ліквідності і обґрунтуванням відповідальності організаційних підрозділів.

Таким чином, має бути сформований документ, який відображав стратегію управління ліквідністю банку у розрізі банківського менеджменту щодо забезпечення певного рівня ліквідності в залежності від обраної мети. Тому стратегію управління ліквідністю банку слід розглядати як комплекс етапів (заходів), які при правильній послідовності і завчасній підготовці могли б сформувати належний рівень ліквідності банку.

Щодо відповідальності окремих організаційних складових, то серед них необхідно визначити роль Ради директорів, на відповідальність якої буде покладено додаткове схвалення стратегії управління ліквідністю банку і її супроводжуючих положень і постанов з метою забезпечення ефективного функціонування системи в рамках встановленої стратегії. У свою чергу, відповідальність за правильне проведення управління ліквідністю банку слід покласти на Комітет з управління активами і пасивами і казначейство банку. Управління здійснюється об'єктом менеджменту, яким мають виступати встановлені ліміти та процедури щодо їх досягнення [3].

Початковий етап стратегії управління ліквідністю має полягати у визначенні мети, якої має досягати банківська установа в процесі управління ліквідністю, адже вона являє собою статистичну ймовірність, а також необхідність щодо уникнення двох негативних процесів, серед яких дефіцит і надлишок ліквідних коштів. Дефіцит невігідний через можливість виникнення ризику втрати ліквідності банку через порушення нормативних вимог, втрату платоспроможності, втрату фінансової стійкості, що окремо або в сукупності можуть призвести до штрафних санкцій або навіть до банкрутства. Надлишок ліквідних коштів є результатом нераціонального розміщення коштів установи, тобто банку, що може призвести до втрати майбутнього прибутку. Саме тому постає необхідність у достатній підтримці оптимального співвідношення між рівнем прибутковості та ліквідності через сукупність визначених етапів, що включають заходи, методи та прийоми по їх досягненню в рамках чітко сформованої і утвердженої стратегії управління ліквідності (рис. 1).

Таким чином, мета виходить з визначання поняття «цілі», що відрізняються між собою в різних часових горизонтах. Так, досягнення короткотермінових цілей передбачає забезпечення банком миттєвої ліквідності впродовж короткого строку з відповідним управлінням грошовими потоками на тому рівні, щоб забезпечити виконання зобов'язань. У свою чергу, середньостроковий період передбачає забезпечення оптимальної структури балансу з попереднім врахуванням оптимального співвідношення між прибутковістю та ліквідністю. Довгострокові цілі банку мають суцільно розвиватися в рамках стратегічних цілей розвитку банку, що мають на меті дотримання оптимального рівня ліквідності банківської установи.

Наступним етапом управління ліквідністю має стати усесторонній аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища діяльності банку, що являє собою аналітичну роботу менеджменту банку.

Рисунок 1 – Алгоритм вибору стратегії управління ліквідністю банку

Таким чином, відповідальні суб'єкти, серед яких Комітет з управління активами і пасивами, а також аналітичний підрозділ, мають виявити і спрогнозувати дію негативних факторів (як об'єктивних, так і суб'єктивних) на ліквідність банку.

Третім етапом має стати розробка сценаріїв функціонування банку з врахуванням важливості виявлення факторів негативного впливу. Серед даних сценаріїв слід виділити такі їх види: зі сприятливими, несприятливими умовами для розвитку банку та в умовах загальноекономічної кризи. У свою чергу, сценарій зі сприятливими умовами для банку повинен передбачати попередній аналіз факторів впливу із внутрішнього та зовнішнього джерел та наступну розробку заходів управління ліквідністю в умовах зростання прибутковості банку, що проявляється у розширенні його діяльності. Сценарій з несприятливими умовами копіює попередній сценарій, але має місце при наявності кризових ситуацій у окремому банку.

Надалі у відповідності з обраним сценарієм розвитку здійснюється стрес-тестування за певними критеріями. Таким чином, при діяльності в умовах сценарію зі сприятливими умовами розвитку тестування здійснюється з періодичністю один раз на квартал, при несприятливих умовах – раз на місяць, а в умовах загальноекономічної кризи – раз на тиждень.

На даному етапі постає необхідність у формуванні підрозділу ризик-менеджменту з метою підвищення ефективності аналізу ліквідності, що дозволить застосувати складні методики аналізу з управління ліквідністю для більш професійного та ефективного управління нею. У результаті формуються фінансові плани на основі спектру фактичних даних та прогнозування їх майбутнього стану банку а рамках стратегії управління ліквідності.

Після проведення стрес-тестування зростає потреба у аналізі потреби банку в ліквідних коштах з використанням відповідних методів, серед яких: структурування коштів, метод коефіцієнтів та метод джерел та використання коштів.

Перший метод має на увазі забезпечення відповідного співвідношення між обсягом необхідних резервів ліквідності та заявками за кредитами з обсягом ліквідних активів, другий – забезпечення співвідношення між обсягом активів та пасивів, а останній метод – забезпечення оптимального

обсягу ліквідних активів на основі вивчення грошових потоків за укладеними угодами та договорами банку, що надалі дасть змогу спрогнозувати динаміку дефіциту чи можливого надлишку ліквідних коштів. Даний метод є найбільш ефективним при прийнятті рішень, пов'язаних з управлінням ліквідністю банку.

У свою чергу, застосування першого і другого методів лише дасть змогу визначити поточну потребу в ліквідних коштах.

Таким чином, на основі попередніх етапів слід сформуванню стратегію управління ліквідністю, в основу якої має бути покладено принципи та методи управління активними, пасивними та активно-пасивними операціями банку, які сформовані у наступні стратегії: управління активами, пасивами та активами й пасивами.

Найприйнятнішою стратегією за визначенням сучасних фахівців і науковців є стратегія збалансованого управління активами і пасивами, суть якої зводиться до пошуку та подальшої реалізації підходу щодо управління ліквідністю з попереднім визначенням потреби установи у ліквідних коштах за умови прийнятного рівня ризику.

Література:

1. Хімич Н.О. Управління ліквідністю комерційних банків в умовах нестабільних фінансових ринків // Регіональна економіка. – 2008. – № 3. – С. 76-83.
2. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку : підручник. – 2-ге вид. [перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2005. – 468 с.
3. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Фредерік С. Мишкін: пер. з англ. С. Панчишин, А.Стсишин, Г.Стеблій. – К.: Основи, 1999. – 963 с.

Блинчук, В.Й. Види стратегій управління ліквідністю банку [Текст] / В.Й. Блинчук // Актуальні питання економіки та управління: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 квітня 2012 р.). - Дніпропетровськ: Перспектива, 2012. – С. 23-25.